

AUCTOR INVEST

d.o.o. za upravljanje investicijskim fondovima
10 000 Zagreb, Hrvatska, Dežmanova 5, Tel: +385 (0)1 6444 455, Fax: +385 (0)1 6444 450
e-mail: auctorinvest@auctorinvest.hr, www.auctorinvest.hr

OPĆI UVJETI INVESTICIJSKE USLUGE UPRAVLJANJE PORTFELJEM

1. OPĆE ODREDBE

Općim uvjetima investicijske usluge upravljanja portfeljem (dalje u tekstu: Opći uvjeti) opisuje se usluga upravljanja portfeljem, koju pruža društvo Auctor invest d.o.o., Dežmanova 5, 10000 Zagreb (dalje u tekstu: Društvo). Opći uvjeti primjenjuju se na ukupni poslovni odnos između Društva i domaćih i stranih pravnih i fizičkih osoba (dalje u tekstu: Klijent) koje su s Društvom sklopile Ugovor o upravljanju portfeljem (dalje u tekstu: Ugovor). Ovi Opći uvjeti dopunjuju Ugovor i čine njegov sastavni dio. U slučaju nepodudarnosti ovih Općih uvjeta i Ugovora, prednost imaju odredbe Ugovora.

2. PODACI O DRUŠTVU

Naziv društva i sjedište: Auctor invest d.o.o., Dežmanova 5, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel: +385 1 64 44 455

Fax: +385 1 64 44 450

E-mail: portfolio@auctorinvest.hr

Internet: www.auctorinvest.hr

Društvo je upisano u Sudski registar kod Trgovačkog suda u Zagrebu pod MBS: 080703680, OIB: 10637066676

Jezik komunikacije: hrvatski i engleski jezik

Načini komunikacije: osobno, poštom, telefonom, faxom, elektronskim putem (e-mail i web stranica)

Poslovna godina: kalendarska godina (01. siječnja – 31. prosinca)

Naziv i kontakt adresa nadležnog tijela koje je Društvu izdalo odobrenje za rad: Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje: HANFA),

Miramarska 24b, 10000 Zagreb, telefon: +385 1 617 32 00, fax: +385 1 481 14 06, e-mail: info@hanfa.hr, Internet: www.hanfa.hr

Društvo posjeduje odobrenje za obavljanje sljedećih poslova:

- osnivanje i upravljanje investicijskim fondovima Rješenjem HANFA-e, Klasa: UP/I-451-04/08-05/24, Urbroj: 326-113-08-3 od 24. srpnja 2008. godine,
- upravljanje imovinom – portfeljem Rješenjem HANFA-e, Klasa: UP/I-451-04/10-52/3, Urbroj: 326-113-11-15 od 27. siječnja 2011. godine. Usluga se odnosi na sve financijske instrumente iz članka 3., stavak 1., točka 2. Zakona o tržištu kapitala (prenosivi vrijednosni papiri, instrumenti tržišta novca, jedinice u subjektima za zajednička ulaganja i izvedenice).

Navedena Rješenja HANFA-e izdana su društvu prije promjene tvrtke/naziva iz Certus invest d.o.o. u Auctor invest d.o.o.

3. REGULATORNI OKVIR USLUGE UPRAVLJANJE PORTFELJEM

Osnovni dio regulatornog okvira za poslove upravljanja portfeljem čine:

- Zakon o tržištu kapitala (dalje u tekstu: ZTK),
- Zakon o preuzimanju dioničkih društava,
- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma,
- Zakon o izvršenju poreznih obveza s obzirom na račune u inozemnim financijskim institucijama (FATCA),
- Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga,
- Pravilnik o pravilima poslovnog ponašanja prilikom pružanja investicijskih i pomoćnih usluga,
- Pravilnik o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta,
- Pravila Zagrebačke burze (www.zse.hr),
- Pravila Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (dalje u tekstu: SKDD; www.skdd.hr)

Regulatorni okvir u cijelosti se redovno ažurira na Internet stranici HANFA-e (www.hanfa.hr) pod Regulativa.

4. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Društvo je obveznik po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Ukoliko Klijent ili potencijalni Klijent na bilo koji način pokuša onemogućiti Društvu da na adekvatan način izvršava svoje obveze iz navedenog zakona, Društvo će raskinuti poslovni odnos ili ga neće ni uspostaviti.

5. PRIKUPLJANJE ZAKONIMA PROPISANIH PODATAKA OD KLIJENTA

Klijent se obvezuje prije uspostavljanja poslovnog odnosa s Društvom dostaviti Društvu ispunjene i potpisane obrasce koje izrađuje Društvo u svrhu prikupljanja zakonima propisanih podataka, a obrasci su kako slijedi:

- **Procjena primjerenosti i razvrstavanje klijenta** – za potrebe procjene primjerenosti i razvrstavanja Klijenta temeljem ZTK-a gdje su Klijentu postavljena pitanja o znanju i iskustvu na području investicija o određenim vrstama proizvoda i usluga, o financijskoj situaciji, te o investicijskim ciljevima,
- **Upitnik** – za potrebe provođenja dubinske analize Klijenta temeljem Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i **Zakona o izvršenju poreznih obveza s obzirom na račune u inozemnim financijskim institucijama (FATCA)**, koje nije moguće prikupiti iz druge dokumentacije koju Klijent dostavlja Društvu.

Društvo će podatke dobivene od Klijenta smatrati vjerodostojnima, osim u slučaju kada mu je poznato ili bi mu na temelju svih okolnosti trebalo biti poznato da su podaci zastarjeli, netočni ili nepotpuni, te neće poticati Klijenta ili potencijalnog Klijenta na nedavanje potrebnih podataka. Društvo neće biti u mogućnosti Klijentu pružiti uslugu upravljanja portfeljem ukoliko ne prikupi potrebne podatke o Klijentu.

6. RAZVRSTAVANJE KLIJENTA

Društvo je dužno svoje Klijente, obzirom na njihovo znanje, iskustvo, financijsku situaciju i ulagačke ciljeve, razvrstavati na male i profesionalne ulagatelje, sukladno članku 60. ZTK-a na način kako slijedi:

Klijenti koji se smatraju profesionalnim ulagateljima

Profesionalnim ulagateljem smatra se Klijent koji posjeduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj procjeni s time povezanih rizika, a to su:

1. subjekti koji za djelovanje na financijskom tržištu podliježu obvezi odobrenja ili/ i nadzora nadležnog regulatornog tijela:
 - investicijska društva, kreditne institucije, ostale financijske institucije s odobrenjem za rad izdanim od nadležnog tijela sukladno zakonskim propisima koji uređuju njihov rad, društva za osiguranje, subjekti za zajednička ulaganja i njihova društva za upravljanje, društva za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinski fondovi, mirovinska osiguravajuća društva, trgovci robom i izvedenicama na robu, lokalna društva, ostali institucionalni ulagatelji čija glavna djelatnost nije već navedena, a podliježu obvezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na financijskom tržištu.
2. pravne osobe koje, u odnosu na prethodnu poslovnu godinu, zadovoljavaju najmanje 2 od sljedećih uvjeta:
 - ukupna aktiva iznosi najmanje 150.000.000 kuna,
 - neto prihod u iznosu od najmanje 300.000.000 kuna,
 - kapital u iznosu od najmanje 15.000.000 kuna.
3. nacionalne i regionalne vlade, javna tijela za upravljanje javnim dugom, središnje banke, međunarodne i nadnacionalne institucije kao što su Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond, Europska središnja banka, Europska investicijska banka i slične međunarodne organizacije.
4. ostali institucionalni ulagatelji čija je glavna aktivnost investiranje u financijske instrumente, a koji ne podliježu obvezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na financijskom tržištu od strane nadležnog tijela, uključujući i subjekte osnovane u svrhu sekuritizacije imovine.

Klijenti koji se na vlastiti zahtjev mogu tretirati kao profesionalni ulagatelji

Osim Klijenata koji se smatraju profesionalnim ulagateljima, Društvo može kao profesionalne ulagatelje tretirati i druge Klijente, isključivo na temelju njihovog zahtjeva i ako Društvo procijeni da Klijent, ovisno o vrsti transakcije ili usluge, posjeduje dovoljno znanja i iskustva da je sposoban donositi vlastite odluke o ulaganjima i razumjeti uključeni rizik. Procjenom trebaju biti zadovoljena najmanje dva od navedenih kriterija:

1. Klijent je na za njega mjerodavnom tržištu kapitala (tržište na kojem se trguje financijskim instrumentima za koje Klijent želi dobiti status profesionalnog ulagatelja) izvršio prosječno 10 transakcija značajne vrijednosti, unutar svakog tromjesečja, unatrag godine dana,
2. veličina Klijentovog portfelja financijskih instrumenata prelazi 4.000.000 kuna (podrazumijeva i novčana sredstva i financijske instrumente),
3. Klijent radi ili je radio u financijskom sektoru najmanje godinu dana na poslovima koji zahtijevaju znanje o planiranim transakcijama ili uslugama.

Navedeni Klijenti mogu se odrediti više razine zaštite koja proizlazi iz pravila poslovnog ponašanja samo ako poštuju sljedeći postupak:

1. pismeno zatraže tretman profesionalnog ulagatelja, općenito ili u odnosu na neku posebnu investicijsku uslugu, transakciju, vrstu transakcije ili proizvod,
2. Društvo ih je dužno pismeno upozoriti koju razinu zaštite i prava, koju pruža Sustav zaštite ulagatelja, mogu izgubiti,
3. pismeno potvrde, u posebnom dokumentu odvojenom od ugovora, da su svjesni posljedica gubitka razine zaštite.

Društvo je dužno, prije odluke o prihvaćanju zahtjeva za odricanje od više razine zaštite koja proizlazi iz pravila poslovnog ponašanja, poduzeti sve razumne korake kako bi utvrdilo udovoljava li Klijent zahtjevima u smislu znanja i iskustva.

Mali ulagatelji

Ostali Klijenti smatraju se malim ulagateljima. Društvo je obvezno, prije no što Klijentu prvi put pruži investicijsku uslugu, s malim ulagateljem sklopiti ugovor u pisanom obliku koji uređuje njihova međusobna prava i obveze koji mogu biti dio i drugih pravnih akata Društva.

Društvo će profesionalnom ulagatelju na njegov zahtjev omogućiti tretman s višom razinom zaštite, kakav pruža malim ulagateljima. Klijent koji se smatra profesionalnim ulagateljem je obavezan zatražiti višu razinu zaštite ako smatra da ne može propisno procijeniti ili upravljati uključenim rizicima. Profesionalni ulagatelj dužan je izvijestiti Društvo o svakoj promjeni koja bi mogla utjecati na njegov status.

Društvo je dužno poduzeti odgovarajuće mjere u svezi promjene statusa Klijenta, ako sazna da Klijent više ne ispunjava uvjete propisane za profesionalnog ulagatelja.

7. SPRJEČAVANJE SUKOBA INTERESA

Društvo je temeljem zakonskih odredbi propisalo Politiku upravljanja sukobom interesa Društva kojom se uređuju pitanja od značaja za mogućnost sukoba interesa Društva i fondova kojima upravlja, imatelja udjela u otvorenim investicijskim fondovima odnosno dioničara u zatvorenim investicijskim fondovima, te sukob interesa s obzirom na upravljanje imovinom trećih osoba i obavljanje investicijskog savjetovanja. U slučajevima kada mjere i postupci propisani navedenom Politikom nisu dovoljni kako bi se u razumnoj mjeri osiguralo sprječavanje nastanka rizika za interese Klijenta, Društvo će, prije pružanja usluge, obavijestiti Klijenta o vrsti i/ili izvoru sukoba interesa, na jasan način kako bi Klijent bio u mogućnosti donositi daljnje odluke temeljem navedene obavijesti. Politika upravljanja sukobom interesa Društva dostupna je svakom Klijentu na zahtjev i na Internet stranici Društva.

8. SUSTAV ZAŠTITE ULAGATELJA

Sustav zaštite ulagatelja u smislu ZTK-a provodi i nadzire HANFA. 18.06.2009. godine formiran je Fond za zaštitu ulagatelja (dalje u tekstu: Fond), kojemu je Operater fonda SKDD i u kojem je Društvo, temeljem zakonske obveze, Član Fonda. Smisao formiranja Fonda je zaštita tražbina Klijenata Članova Fonda, a koju Član Fonda nije u mogućnosti isplatiti i/ili vratiti Klijentu, u slučaju:

1. kad je nad Članom Fonda otvoren stečajni postupak,
2. ako HANFA utvrdi da je kod Člana Fonda nastupila nemogućnost ispunjavanja obveza prema Klijentima na način da ne može izvršiti novčanu obvezu i/ili vratiti financijske instrumente, koje je držao za račun Klijenta, administrirao ili s njima upravljao, a nije izgledno da će se te okolnosti u dogledno vrijeme bitno promijeniti.

Tražbine Klijenata osigurane su do vrijednosti od najviše 150.000,00 kuna po Klijentu Člana Fonda, s tim da je Klijent Člana Fonda svaka fizička ili pravna osoba (uz izuzetak osoba navedenih u članku 228. stavku 2. ZTK-a) čija sredstva, propisana odredbama članka 225. ZTK-a, Član Fonda

drž, administrira ili njima upravlja za račun Klijenta, u svezi s investicijskom uslugom ugovorenom s Klijentom. Zakonske odredbe koje se odnose na zaštitu tražbina Klijenata počele su se primjenjivati s 01.01.2010. godine.

9. PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA

Društvo će prilikom pružanja investicijskih usluga postupati u najboljem interesu Klijenta, u skladu s pravilima struke, poštujući odredbe Zakona i podzakonskih propisa. Društvo se obvezuje čuvati sve podatke i činjenice o Klijentima koje sazna prilikom pružanja investicijskih usluga kao poslovnu tajnu, na način da ih relevantne osobe ne smiju koristiti, osim prilikom i u svezi s pružanjem investicijskih usluga, odavati ih trećima, niti omogućavati trećima njihovo korištenje.

Navedeni podaci o Klijentima ne predstavljaju poslovnu tajnu kada ih u izvršavanju svojih nadzornih i drugih javnih ovlasti zahtijevaju HANFA, burza, pravosudna i upravna tijela ili kada njihovo objavljivanje odobri Klijent. Dodatno, Klijent dobrovoljno stavlja Društvu na raspolaganje svoje osobne podatke, uključujući OIB i strani porezni broj (TIN), te daje suglasnost Društvu da proslijedi sve prikupljene podatke trećim osobama temeljem ispunjenja obveza koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa. Klijent je upoznat i suglasan s obvezom Društva za obavještavanjem nadležnih institucija Sjedinjenih Američkih Država temeljem Zakona o izvršenju poreznih obveza s obzirom na račune u inozemnim financijskim institucijama (FATCA), te je Društvo ovlašteno dostaviti sve podatke nadležnim institucijama.

10. UPRAVLJANJE PORTEFELJEM

10.1. Portfelj financijskih instrumenata i opis usluge

Usluga upravljanja portfeljem specijalizirana je usluga upravljanja portfeljem financijskih instrumenata i novčanih sredstava za pojedinog Klijenta, kojom se kroz individualan pristup primjeren potrebama Klijenta nastoje ostvariti njegovi investicijski ciljevi (dalje u tekstu: Upravljanje portfeljem). Portfelj financijskih instrumenata i novčanih sredstava (dalje u tekstu: Portfelj) čine svi zakonom definirani financijski instrumenti koje je Klijent unio u Portfelj ili koji su stečeni tijekom Upravljanja portfeljem, kao i sva novčana sredstva, depoziti te potraživanja i obveze proizašle iz Upravljanja portfeljem. Pojam financijski instrumenti odnosi se samo na one instrumente koji su obuhvaćeni definicijom tog pojma sadržanom u ZTK, a koji su pogodni za ostvarenje svrhe Ugovora i u koje je Društvo ovlašteno ulagati sredstva Klijenta. Poslove Upravljanja portfeljem Društvo će obavljati u svoje ime, a za račun Klijenta.

Portfelj Klijenta može se sastojati od financijskih instrumenata koji su u isključivom vlasništvu Klijenta. U Portfelj nije moguće unijeti financijske instrumente koji se nalaze u zajedničkom vlasništvu ili suvlasništvu više osoba. Također, nije moguće ugovoriti zajedničko upravljanje Portfeljem koji se sastoji od financijskih instrumenata više vlasnika.

Proces ugovaranja usluge Upravljanja portfeljem sastoji se od sljedećih koraka:

- prikupljanje podataka o ulagačkim ciljevima Klijenta, njegovoj financijskoj situaciji, te znanju i iskustvu na području ulaganja,
- razvrstavanje Klijenta u skladu sa ZTK u kategorije profesionalnih ili malih ulagatelja,
- izrada Procjene primjerenosti usluge za Klijenta (dalje u tekstu: Procjena)
- sklapanje Ugovora.

Upravljanje portfeljem obuhvaća:

- kupnju i prodaju financijskih instrumenata kojima se trguje na uređenim tržištima ili drugim mjestima trgovanja, temeljem diskrecijske odluke portfolio managera i u skladu s odredbama Ugovora
- ulaganje u ostale financijske instrumente u skladu sa ZTK,
- sudjelovanje i glasovanje na skupštinama izdatelja čiji su financijski instrumenti sastavni dio imovine Portfelja,
- svakodnevno praćenje stanja Klijentovog Portfelja,
- izvještavanja Klijenta o vrijednosti Portfelja na način definiran Ugovorom,
- obavljanje svih drugih radnji i poslova potrebnih za Upravljanje portfeljem.

10.2. Vrednovanje portfelja

Društvo na dnevnoj bazi utvrđuje vrijednost imovine Portfelja kojim upravlja. Neto vrijednost imovine Portfelja izračunava se na temelju zadnjih tržišnih cijena financijskih instrumenata, vrijednosti depozita u financijskim institucijama, te vrijednosti druge imovine koja čini imovinu Portfelja, umanjeno za obveze Portfelja. Obveze Portfelja mogu biti obveze s osnove kupnje/prodaje imovine Portfelja, obveze prema Društvu s osnove naknada, te ostale obveze sukladno Ugovoru i ovim Općim uvjetima. Način utvrđivanja vrijednosti pojedine klase imovine koje čine Portfelj definiran je Procedurom izračuna prinosa i naknada portfelja, te vrednovanja imovine portfelja.

10.3. Komunikacija i izvještavanje

Sva komunikacija između Klijenta i Društva odvijat će se na hrvatskom i/ili engleskom jeziku, na kontakt podatke i učestalošću navedenoj u Ugovoru i ovim Općim uvjetima, ukoliko nije drugačije dogovoreno, odnosno prema zadnjoj obavijesti zaprimljenoj od Klijenta. Klijent je obavezan pisanim putem ili na drugi odgovarajući način obavijestiti Društvo o svim promjenama kontakt podataka. Ukoliko Klijent propusti dostaviti obavijest Društvu, Društvo neće biti odgovorno za moguće gubitke ili štete ukoliko izvješće dostavi na posljednju poznatu kontakt adresu.

Klijentu čijim Portfeljem upravlja, Društvo je dužno osigurati:

- dostavu periodičnih izvještaja o aktivnostima upravljanja portfeljem kako je definirano u Općim uvjetima,
- uvid u akte kojima se propisuje način vrednovanja,
- usporedbe, u smislu značajne referentne veličine, utemeljene na ulagačkim ciljevima Klijenta i oblicima imovine u Klijentovom Portfelju, što će omogućiti Klijentu kojem se usluga pruža procjenu prinosa i učinkovitosti Društva,
- općeniti prikaz svojstava i rizika povezanih s financijskim instrumentima i drugim oblicima financijske imovine u koju se po zakonu smije ulagati imovina Portfelja.

Ako vrijednost Relativnog prinosa Portfelja u obračunskom razdoblju padne ispod praga od -50% (minus pedeset posto), Društvo se obvezuje o tome bez odlaganja obavijestiti Klijenta, a najkasnije do kraja sljedećeg radnog dana u kojem je došlo do pada ispod ovdje određenog praga. Pod radnim danom u kojem je došlo do navedenog pada, podrazumijeva se radni dan na koji je izvršen obračun vrijednosti Portfelja.

Opseg, učestalost i razdoblja izvještavanja Klijenata: periodički izvještaj o upravljanju portfeljem dostavlja se Klijentu najmanje jednom u 6 (šest) mjeseci. Klijent koji je razvrstan u kategoriju mali ulagatelj može pisanim putem zatražiti da mu se periodički izvještaj dostavlja svaka 3 (tri) mjeseca. U slučaju da je s malim ulagateljem sklopljen Ugovor u kojemu je ugovoren portfelj s financijskom polugom, periodički izvještaj se Klijentu dostavlja najmanje jednom mjesečno. Klijent može pisanim putem zatražiti da mu Društvo podatke o obavljenim transakcijama dostavlja po izvršenju svake pojedine transakcije u sklopu pružanja usluge upravljanja portfeljem. Sadržaj periodičkog izvještaja definiran je zakonskim i podzakonskim propisima.

Izvešća, obavijesti i drugi podaci propisani zakonom ili stipulirani Ugovorom, dostavljati će se na način definiran Ugovorom. Društvo će sva izvešća i obavijesti Klijentu dostaviti na trajnom mediju. Dokumentacija vezana uz Upravljanje portfeljem svakog pojedinog Klijenta pohranjuje se u elektroničkoj i papirnoj arhivi Društva te je dostupna na zahtjev Klijenta.

10.4. Zaštita i pohrana imovine klijenata

U svrhu zaštite imovine Klijenata Društvo u svakom trenutku vodi ažurne i točne evidencije kako bi osiguralo da se imovina pojedinačnog Klijenta može u bilo kojem trenutku razlikovati od imovine drugih Klijenata. Navedene evidencije Društvo redovito usklađuje.

Društvo će sva novčana sredstva i/ili financijske instrumente portfelja tretirati kao imovinu Klijenta. Kako bi se osiguralo da imovina Klijenta bude odvojena od imovine Društva, imovina Klijenta držat će se prema diskrecijskoj ocjeni Društva na odgovarajućim računima kod trećih strana. Treća strana u smislu odredbi zakona i podzakonskih propisa može, ovisno o okolnostima, biti:

- burza, uređeno tržište, klirinško društvo, drugo investicijsko društvo, druga ugovorna strana u OTC transakciji, društvo za upravljanje UCITS fondovima, odnosno alternativnim investicijskim fondovima, a koje vodi registar udjela, skrbnik¹.

Pri odabiru treće strane na čijim će računima pohraniti financijske instrumente Klijenta kao i pri odabiru aranžmana za pohranu financijskih instrumenata Klijenta, Društvo će voditi računa o stručnosti, tržišnom ugledu treće strane i zakonom propisanim uvjetima ili tržišnim praksama koji se odnose na pohranu financijskih instrumenata, a koji mogu negativno utjecati na prava Klijenta te periodički, a najmanje jednom godišnje, preispitivati odabir treće strane i navedenih aranžmana i rizika koji iz toga proizlaze, o čemu će voditi evidenciju.

Pri unosu u portfelj financijskih instrumenata uključenih u sustav namire SKDD-a, Klijent iste prenosi na Račun portfelja otvorenog pri SKDD-u, osim ukoliko se predmetni financijski instrumenti ne nalaze na skrbničkom računu Klijenta. U tom slučaju Klijent daje uputu skrbniku za prijenos ili Punomoć Društvu za raspolaganje imovinom Portfelja koja se pohranjuje na skrbničkom računu. Ukoliko za račun Klijenta nije otvoren Račun portfelja pri SKDD-u Društvo će, u slučaju potrebe, otvoriti takav račun temeljem Ugovora.

Društvo može s trećim stranama sklopiti ugovore, u svoje ime i za račun Klijenta. Društvo ima sklopljen Ugovor o skrbništvu nad financijskim instrumentima sa skrbnikom Raiffeisenbank Austria d.d., Petrinjska 59, Zagreb (dalje u tekstu: Skrbnik). Pri unosu financijskih instrumenata čija se pohrana vrši izvan Republike Hrvatske, Klijent financijske instrumente prenosi na sljedeći skrbnički račun koji je Društvo otvorilo kod Skrbnika:

Broj skrbničkog računa: (za tržišta BiH, Slovenija, Srbija)	017-61-007025
Broj skrbničkog računa: (za tržišta Austrija, Belgija, Danska, Francuska, Irska, Italija, Japan, Kanada, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Španjolska, Švicarska, V. Britanija, SAD, te Euroobveznice)	017-61-007017

Novčana sredstva Klijenta u Portfelju deponirana su zbirno kod Raiffeisenbank Austria d.d., Petrinjska 59, 10000 Zagreb, na računu za posebne namjene Društva izuzetog od prisilnog izvršenja, IBAN: HR8224840081300151274. Klijent nema pravo na kamatu za vrijeme držanja novčanih sredstava na navedenom računu.

Novac i financijski instrumenti Klijenta nisu vlasništvo Društva, ne ulaze u njegovu imovinu, ni u likvidacijsku ili stečajnu masu, niti mogu biti predmetom ovrhe u svezi potraživanja prema Društvu.

Društvo na dnevnoj razini osigurava da iznos novčanih sredstava Klijenta koji je pohranjen kod ranije navedenih institucija bude minimalno jednak iznosu novčanih sredstava Klijenata koji je evidentiran u internim evidencijama Društva. Navedeni iznosi se usklađuju kroz dnevne obračune koji se provode do kraja sljedećeg radnog dana u odnosu na dan za koji se obračun vrši.

10.5. Zbirni račun

Pohrana imovine Klijenta na zbirnom računu predstavlja dodatni rizik za klijenta obzirom da evidenciju o stvarnom stanju imovine Klijenta ima samo Društvo, dok treća strana kod koje je otvoren zbirni račun ima samo evidenciju o ukupnom stanju na zbirnom računu svih Klijenata bez analitike o imovini pojedinog Klijenta. Rizik za klijenta se dodatno povećava u slučaju kada prema primjenjivom nacionalnom zakonodavstvu, financijske instrumente Klijenta koje drži treća strana nije moguće posebno razlikovati od vlastitih financijskih instrumenata navedene treće strane ili Društva.

Rizik koji može proizaći iz pohrane imovine na zbirnim računima trećih osoba umanjuje se redovitim i čestim usklađivanjem internih evidencija u kojima se vodi analitika imovine Klijenta na način koji omogućava u svakom trenutku, bez odgode, razlučivanje imovine Klijenta od imovine ostalih Klijenata i imovine samog Društva, s računima i evidencijama trećih strana koje drže predmetnu imovinu. Navedena usklađenja Društvo provodi po svakoj promjeni na računima, a najmanje jednom mjesečno, o čemu vodi evidencije.

10.6. Odredba o neekskluzivnosti

Klijent je upoznat kako je Društvo ovlašteno Upravljeti portfeljima za račun Klijenata, te stoga prihvaća da Društvo uslugu koja je predmet Ugovora o upravljanju portfeljem može pružati i drugim osobama, bez ikakvih ograničenja. Klijent je suglasan da Društvo i osobe koje su s njim povezane nemaju nikakvu obvezu za njegov Portfelj kupovati i prodavati iste financijske instrumente odnosno Upravljeti portfeljem na isti

¹ Banka sa sjedištem u trećoj državi čije aktivnosti podliježu posebnim propisima i nadzoru, kreditna institucija ili investicijsko društvo sa sjedištem u RH koje ima dozvolu za obavljanje pomoćne usluge iz članka 5. stavka 2. točke 1. ZTK ili kreditna institucija ili investicijsko društvo iz države članice Europske Unije i država potpisnica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru (dalje u tekstu: Država članica) koja ima dozvolu za obavljanje poslova skrbništva

način kao što to Društvo radi za svoje druge Klijente. Klijent prihvaća, da zbog stanja na financijskom tržištu, Društvo nije uvijek u mogućnosti za sve svoje Portfelje kupiti odnosno prodati određene financijske instrumente po istoj cijeni, kao i da troškovi takvih transakcija ne moraju uvijek biti isti, što će ovisiti i o količini financijskih instrumenata kojima se trguje, a čija vrijednost i volumen utječu na troškove transakcije. Društvo se u takvim slučajevima obvezuje uložiti sve napore da ne diskriminira niti jednog svog Klijenta, te će nastojati ravnomjerno distribuirati svim Portfeljima određene financijske instrumente, stavljajući uvijek interese Klijenata ispred svojih, kao i ispred interesa osoba s kojima je povezano.

11. RIZICI POVEZANI S FINANCIJSKIM INSTRUMENTIMA

11.1. Osnovni rizici vezani uz ulaganje u financijske instrumente

Ulaganja u financijske instrumente i drugu financijsku imovinu uvijek su vezana uz preuzimanje određenih rizika. Najčešći rizici prisutni kod ulaganja navedeni su u nastavku:

- valutni rizik,
- rizik namire,
- državni rizik,
- rizik likvidnosti,
- kreditni rizik,
- kamatni rizik,
- tržišni rizik,
- rizik potpunog gubitka,
- rizik financijske poluge,
- rizik promjena poreznih i drugih propisa.

11.1.1. Rizik promjene tečaja (valutni rizik)

U slučaju ulaganja u financijske instrumente denominirane u različitim valutama imovina Klijenta se izlaže riziku promjene tečaja strane valute u odnosu na kunu ili drugu referentnu valutu u kojoj on mjeri prinos na svoje ulaganje. To znači da fluktuacije tečaja mogu povećati ili smanjiti vrijednost ulaganja tj. utjecati na prinos.

Primjer: sredstva portfelja uložena su u financijski instrument denominiran u USD. Na početku razdoblja ulaganja tečaj USD/HRK iznosi 5,9, dok na kraju razdoblja ulaganja tečaj iznosi 5,75. Prinos na ulaganje mjeri se u HRK. Ako je prinos financijskog instrumenta na kraju razdoblja mjeren u USD iznosio 15%, prinos na ulaganje mjeren u kunama manji je od 15% zbog nepovoljnog utjecaja promjene tečaja.

	na početku razdoblja	na kraju razdoblja
vrijednost portfelja u USD	100,00	115,00
tečaj USD/HRK	5,90	5,75
vrijednost portfelja u HRK	590,00	661,25
prinos portfelja u USD		15,00%
prinos portfelja u HRK		12,08%

11.1.2. Rizik namire i transfera novca

Transakcije s financijskim instrumentima u koje su uključene stranke iz različitih država uključuju i dodatni rizik da njihova realizacija ili namira bude otežana ili potpuno onemogućena zbog uvođenja restriktivnih političkih ili gospodarskih mjera. U slučaju transakcija s financijskim instrumentima u stranoj valuti takvim mjerama može primjerice biti onemogućena slobodna konvertibilnost pojedine valute.

11.1.3. Državni rizik

Kreditni rizik određene države naziva se državnim rizikom. Državni rizik se javlja prilikom obavljanja transakcija s određenom zemljom ili u njoj, a zbog nestabilnog ekonomskog, političkog ili socijalnog sustava. Izloženost neke države različitim političkim, ekonomskim i drugim rizicima utječe na sve sudionike na tržištima te države.

11.1.4. Rizik likvidnosti

Likvidnost (utrživost) podrazumijeva mogućnost prodaje financijskog instrumenta ili zatvaranja pozicije u nekom financijskom instrumentu po tržišnoj cijeni u bilo kojem trenutku. U slučaju nelikvidnog tržišta zadavanje naloga za prodaju uobičajene veličine može uzrokovati značajne fluktuacije cijene, a moguće je i da se nalog uopće ne može izvršiti ili se može izvršiti jedino po značajno nižoj cijeni.

11.1.5. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da strana koja je uključena u transakciju (npr. izdavatelj vrijednosnog papira, ili osoba s kojom se sklapaju poslovi na financijskim tržištima) neće biti u mogućnosti podmiriti svoje obveze, bilo djelomično ili u cijelosti. To se primjerice odnosi na plaćanje kuponske kamate, povrat dospjele glavnice i slično.

11.1.6. Rizik promjene kamatnih stopa (kamatni rizik)

Rizik promjene kamatnih stopa predstavlja mogućnost gubitka u slučaju promjene razine kamatnih stopa na financijskim tržištima (npr. rast zahtijevanih kamatnih stopa na tržištu može izazvati pad cijene dužničkih vrijednosnih papira).

11.1.7. Rizik promjene cijena financijskih instrumenata (tržišni rizik)

Tržišni rizik predstavlja mogućnost pada cijene pojedinih financijskih instrumenata što može dovesti do smanjenja prinosa ili gubitka vrijednosti Portfelja. U slučaju transakcija s financijskim instrumentima koji uključuju neku buduću obavezu (npr. futures ugovori, valutni forward ugovori i sl.), nepovoljna promjena cijene može rezultirati i dodatnim financijskim obvezama, kao primjerice obvezom nadoplate instrumenta osiguranja.

11.1.8. Rizik potpunog gubitka

Ova vrsta rizika predstavlja mogućnost da neka investicija u potpunosti izgubi svoju vrijednost.

11.1.9. Financiranje kupnje vrijednosnih papira zaduživanjem (rizik financijske poluge)

Investicija pri kojoj je izvor sredstava za ulaganje dobiven zaduživanjem u sebi sadrži povećani rizik od gubitaka. Naime, profitabilnost same investicije ne utječe na obvezu vraćanja duga, a i troškovi takvog financiranja utječu na investiciju na način da smanjuju ostvareni prinos. Stoga je financiranje investicija kroz neki oblik zaduženja potrebno pristupiti s povećanim oprezom.

Primjer: dobit ostvarena ulaganjem vlastitih sredstava veća je od dobiti ostvarene korištenjem financijske poluge

BEZ POLUGE	na početku razdoblja	prinos	na kraju razdoblja
ulaganje vlastitih sredstava	100,00	5,00%	105,00
FINANCIJSKA POLUGA			
ulaganje vlastitih sredstava	100,00	5,00%	105,00
dodatno ulaganje posuđenih sredstva	50,00	5,00%	52,50
posuđena sredstva	-50,00	7,00%	-53,50
ulaganje s financijskom polugom	100,00	4,00%	104,00

Primjer: gubitak ostvaren ulaganjem vlastitih sredstava manji je od gubitka ostvarenog korištenjem financijske poluge

BEZ POLUGE	na početku razdoblja	prinos	na kraju razdoblja
ulaganje vlastitih sredstava	100,00	-5,00%	95,00
FINANCIJSKA POLUGA			
ulaganje vlastitih sredstava	100,00	-5,00%	95,00
dodatno ulaganje posuđenih sredstva	50,00	-5,00%	47,50
posuđena sredstva	-50,00	7,00%	-53,50
ulaganje s financijskom polugom	100,00	-11,00%	89,00

11.1.10. Rizik promjene poreznih i drugih propisa

Rizik promjene propisa predstavlja vjerojatnost da se porezni ili drugi propisi u zemlji ulagatelja i/ili zemljama u kojima se investira imovina ulagatelja, promijene na način koji bi negativno utjecao na prinos. Svaki bi se ulagatelj prije odluke o investiranju trebao konzultirati sa svojim poreznim savjetnikom. Rizik promjene propisa u potpunosti je izvan utjecaja Društva.

11.2. Rizici povezani s ulaganjem u obveznice

Obveznice su vrsta dužničkih vrijednosnih papira koji obvezuju izdavatelja na povrat pozajmljenih sredstava u određenom roku te isplatu određene kamate na glavnici, u skladu s uvjetima obveznice. Obveznicama se trguje na burzama ili međubankarskom tržištu, tj. izravno između sudionika na tržištu. Osim klasičnih obveznica sa unaprijed utvrđenom fiksnom kamatom i obvezom otplate cjelokupne glavnice o dospijeću, postoje i drugi tipovi obveznica, kao što su obveznice sa varijabilnom kamatom, konvertibilne obveznice, beskuponske obveznice, obveznice sa ugrađenim varantima itd.

11.2.1. Prinos

Prinos obveznice se sastoji od kamate na glavnici i razlike između kupovne i tržišne cijene obveznice. Prinos na obveznicu se može utvrditi unaprijed samo u slučaju da se obveznica drži u portfelju do dospijeća. Kako bi očekivani prinos na obveznicu bio usporediv, koriste se različite standardne mjere prinosa obveznica izražene kao postotak na godišnjoj razini (npr. prinos do dospijeća). Ako je razina tako izračunatog zahtijevanog prinosa pojedine obveznice znatno viša od zahtijevanog prinosa drugih obveznica sa sličnim rokom do dospijeća, za to sigurno postoje razlozi - najčešći je razlog znatno viša razina kreditnog rizika izdavatelja takve obveznice. Ako se obveznica prodaje prije dospijeća, njezinu cijenu nije moguće unaprijed utvrditi, što znači da se prinos može razlikovati od prvotno očekivanog. Također, prilikom izračuna ukupnog prinosa na obveznicu potrebno je u obzir uzeti i transakcijske troškove.

11.2.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na vjerojatnost da izdavatelj obveznice neće biti u mogućnosti podmiriti svoje dospjele obveze, odnosno pojavljuje se u slučaju njegove nesolventnosti. Zato se kreditna pouzdanost dužnika mora uzeti u obzir prilikom donošenja investicijske odluke. Kreditni rejting (procjena kreditne pouzdanosti izdavatelja) koji donosi neka od nezavisnih rejting agencija pruža određene smjernice vezane uz procjenu kreditnog rizika. Najviši rejting je primjerice AAA, a dodjeljuje se obveznicama financijski najmoćnijih i najstabilnijih izdavatelja. Što je kreditni rejting izdavatelja niži (npr. B ili C) veći je i kreditni rizik, ali je i veći zahtijevani prinos ulagatelja na takve obveznice zbog tzv. premije rizika.

11.2.3. Kamatni rizik

Kamatni rizik odnosi se na mogućnost promijene cijene obveznice uslijed promijene tržišnih kamatnih stopa. Kada se kamatne stope na tržištu povećavaju, cijena postojećih obveznica pada. Obrnuto, kada kamatne stope na tržištu padaju, cijena postojećih obveznica raste.

11.2.4. Tržišni rizik

Ako se obveznica drži do dospijea, ulagatelju se isplaćuje cijena o dospijea, definirana u uvjetima obveznice. Potrebno je uzeti u obzir i rizik opoziva, odnosno mogućnost da izdavatelj povuče obveznicu i prije dospijea (takva mogućnost mora unaprijed biti poznata i predviđena u uvjetima obveznice). Ako se obveznica prodaje prije dospijea, ulagatelj postiže tržišnu cijenu formiranu odnosom ponude i potražnje. U pravilu, cijene obveznica s fiksnom kuponskom kamatom padaju kada rastu zahtijevane tržišne kamatne stope na obveznice sličnog dospijea, i obrnuto, može se očekivati rast vrijednosti obveznice u slučaju pada zahtijevanih kamatnih stopa na obveznice s istim dospijecom. Tržišna cijena obveznice također može biti pod utjecajem promjene kreditnog rejtinga izdavatelja.

11.2.5. Rizik likvidnosti

Likvidnost obveznica ovisi o mnogo faktora među kojima su i volumen izdanja, preostalo vrijeme do dospijea, tržišna pravila i uvjeti. Neke je obveznice vrlo teško ili čak nemoguće prodati te se moraju držati do dospijea.

11.3. Rizici povezani s ulaganjem u dionice

Dionice su vlasnički vrijednosni papiri kojima kupci ostvaruju vlasništvo nad dijelom poduzeća. Najvažnija prava koja dionice donose svojim vlasnicima su pravo na sudjelovanje u dobiti poduzeća te pravo glasovanja na skupštini dioničara.

11.3.1. Prinos

Prinos na ulaganje u dionice se sastoji od isplaćenih dividendi te razlike između kupovne i tržišne cijene dionice i ne može se unaprijed predvidjeti. Dividenda je zarada poduzeća koja se distribuira dioničarima. Iznos dividende koji će se isplatiti dioničarima može biti izražen u apsolutnom iznosu po dionici ili u postotku nominalne vrijednosti dionice, a o njemu se odlučuje na skupštini dioničara. Odnos između isplaćene dividende i tržišne cijene dionice naziva se dividendnim prinosom. Najveći dio prinosa od ulaganja u dionice se obično ostvaruje od promjene njihove tržišne cijene.

11.3.2. Tržišni rizik

Većinom dionica se trguje na burzama. Cijenu dionica određuje odnos ponude i potražnje na dnevnoj razini. Prilikom investiranja u dionice treba uzeti u obzir da takva ulaganja mogu uzrokovati i značajne gubitke. Općenito, cijena dionice ovisi o poslovnim rezultatima određenog poduzeća, ali i o općoj gospodarskoj klimi i političkim uvjetima. Na promjenu cijene dionica, a posljedično tome i ostvareni prinos, utječu i mnogi subjektivni faktori poput javnog mišljenja ili očekivanja ulagatelja.

11.3.3. Kreditni rizik

Dioničari posjeduju vlasnički udio u poduzeću što znači da u slučaju nesolventnosti ili stečaja poduzeća njihovo ulaganje može u cijelosti izgubiti svoju vrijednost.

11.3.4. Rizik likvidnosti

Utrživost nekih dionica može biti ograničena, osobito tijekom tržišnih kriza.

11.4. Rizici povezani s ulaganjem u investicijske fondove

Udjeli ili dionice investicijskih fondova predstavljaju proporcionalan udio u ukupnoj imovini fonda. Zatvoreni investicijski fondovi su u pravilu dionička društva čijim se dionicama trguje na burzi ili drugom organiziranom tržištu. Zatvoreni investicijski fond karakterizira unaprijed zadani broj dionica, a vlasnikom dionice fonda ulagatelj postaje kupnjom dionice od nekog drugog dioničara. Otvoreni investicijski fondovi izdaju nove udjele svakom uplatom ulagatelja u fond, a ulagatelj ima pravo u svako doba zahtijevati isplatu udjela iz imovine fonda i na taj način istupiti iz fonda.

Imovina fonda je u zajedničkom vlasništvu svih imatelja udjela ili dionica u fondu, a prikupljena novčana sredstva ulagatelja investiraju se u vrijednosne papire i druge financijske instrumente u skladu sa zadanom investicijskom strategijom fonda.

Većina investicijskih fondova ulaže u jednu ili više glavnih skupina imovine pa tako postoji nekoliko osnovnih vrsta UCITS fondova prema vrsti imovine u koju ulažu: novčani fondovi (eng. money market funds) koji ulažu u instrumente tržišta novca, obveznički fondovi (eng. bond, fixed income funds), dionički fondovi (eng. equity, stock funds), mješoviti fondovi (eng. mixed, balanced funds) koji ulažu u različite kategorije financijske imovine, te alternativni fondovi poput nekretninskih fondova, fondova rizičnog kapitala itd.

11.4.1. Prinos

Prinos investicijskih fondova se ne može unaprijed utvrditi, a prinosi investicijskih fondova ostvareni u prošlosti ne predstavljaju indiciju mogućih prinosa u budućnosti. Prinos nekog fonda ovisi o definiranoj investicijskoj strategiji fonda, kao i kretanju tržišnih cijena pojedinih instrumenata u koje je uložena imovina fonda. Zato prilikom ulaganja u investicijski fond treba uzeti u obzir različite rizike koji se odnose na

pojedine klase imovine (obveznice, dionice, instrumenti tržišta novca i sl.) u koje je dozvoljeno ulagati imovinu fonda, tj. potrebno je uzeti u obzir ulagačku strategiju pojedinog fonda.

11.4.2. Tržišni rizik i rizik likvidnosti

Udjeli otvorenih investicijskih fondova se u normalnim okolnostima mogu isplatiti iz fonda u bilo koje vrijeme na način propisan u prospektu, statutu ili drugim relevantnim dokumentima. Cijena po kojoj se prodaju i otkupljuju udjeli u otvorenom investicijskom fondu odražava tržišnu vrijednost instrumenata koji čine imovinu fonda. U iznimnim okolnostima društvo za upravljanje može obustaviti prodaju i reotkup udjela investicijskih fondova. Cijena dionice zatvorenog fonda ovisi prvenstveno o vrijednosti financijskih instrumenata i druge imovine i obveza koje čine imovinu fonda, ali i o odnosu ponude i potražnje na tržištu. Utrživost nekih dionica može biti ograničena.

11.4.3. Ulaganja u inozemne investicijske fondove

Poslovanje društava iz trećih država za upravljanje odnosno investicijskih fondova iz trećih država može podlijevati različitim zakonskim i drugim propisima od onih koji su na snazi u Republici Hrvatskoj. Također ulaganje u takve investicijske fondove može podlijevati različitim poreznim tretmanima, što je potrebno uzeti u obzir prilikom ulaganja.

11.5. Rizici povezani s ulaganjem u instrumente tržišta novca

Instrumenti tržišta novca su sve vrste instrumenata kojima se uobičajeno trguje na tržištu novca, kao što su trezorski, blagajnički i komercijalni zapisi i certifikati o depozitu, osim instrumenata plaćanja.

11.5.1. Faktori prinosa i rizika

Faktori koji utječu na rizik i prinos instrumenata tržišta novca se u velikoj mjeri podudaraju s onima definiranim za obveznice. Razlike se uglavnom odnose na rizik likvidnosti.

11.5.2. Rizik likvidnosti

U pravilu ne postoje organizirana sekundarna tržišta za instrumente tržišta novca. Iz tog razloga ne postoji ni garancija da se takvi instrumenti mogu prodati u bilo kojem trenutku.

11.5.3. Kratak pregled instrumenata tržišta novca

Trezorski zapisi

Trezorski zapisi su vrijednosni papiri koje izdaju ministarstva financija, uglavnom s rokom dospelja do godine dana. Upis trezorskih zapisa vrši se na aukcijama koje objavljuje Ministarstvo Financija Republike Hrvatske.

Komercijalni zapisi

Komercijalni zapisi su kratkoročni dužnički vrijednosni papiri koje izdaju poduzeća radi prikupljanja likvidnih sredstava. Kako ih ne izdaju države nego poduzeća vrlo različitog boniteta, u pravilu su manje sigurni instrumenti nego što su to trezorski zapisi.

Depoziti

Novčani depoziti su novčana sredstva različitih vlasnika koje prikupljaju kreditne institucije i druge depozitne ustanove. Kreditne institucije imaju obvezu vratiti položeni depozit uvećan za ugovorenu kamatu u određenom roku i uz određene uvjete.

Certifikati o depozitu

Certifikati o depozitu su utrživi dužnički instrumenti izdani od strane banaka koje se njima obvezuju po isteku utvrđenog roka dospelja isplatiti glavnice uvećanu za ugovorenu kamatu.

11.6. Rizici povezani s ulaganjem u financijske izvedenice

Financijska izvedenica je instrument čija se vrijednost temelji na vrijednosti nekog drugog referentnog (eng. underlying) financijskog instrumenta. Umjesto da trguju samim referentnim instrumentom, ugovorne strane se obvezuju razmijeniti novac, referentni instrument koji je predmet ugovora, ili neku drugu vrijednost, na određeni datum ili unutar određenog roka, a temeljeno na vrijednosti referentnog instrumenta.

Kao referentni instrumenti mogu se koristiti različiti financijski i nefinancijski instrumenti i veličine: pojedinačne dionice, burzovni indeksi, burzovne robe, kamatne stope, druge izvedenice itd.. Opseg transakcija financijskim izvedenicama na svjetskim tržištima novca i kapitala je u stalnome porastu, a sudionici na tržištu neprestano kreiraju nove tipove izvedenica temeljene na novim i sve raznovrsnijim referentnim instrumentima i formulama za isplatu.

Osnovne vrste financijskih instrumenata su futures ugovori (budućnosnice), forward ugovori (unaprijedni ugovori), opcije i swapovi (zamjene). Financijske izvedenice se koriste u svrhu zaštite od rizika promjene cijene referentnog instrumenta (eng. hedging), u špekulativne svrhe te za različite tipove arbitraže. U praksi postoji mnoštvo varijanti i mješavina različitih tipova izvedenica, a neprestano se kreiraju nove, tako da ih je ovdje nemoguće sve nabrojati.

Važno je istaknuti da izvedenice nude mogućnost ostvarivanja velikih zarada, ali i velikih gubitaka. Zbog toga što uglavnom nije potrebno unaprijed platiti punu vrijednost referentnog instrumenta koji je predmet transakcije, nego se razmjena novčanih tokova odvija u budućnosti na temelju unaprijed definirane formule, izvedenice omogućavaju korištenje visokog stupnja financijske poluge, što znatno povećava rizik takve vrste ulaganja. Osim toga, u nekim slučajevima osim rizika potpunog gubitka uloga, rizik može biti još i veći tj. teoretski čak i neograničen.

11.7. Rizici povezani s ulaganjem u opcijske, futures i forward ugovore

Opcije su financijske izvedenice koje kupcu daju pravo, ali ne i obvezu na kupnju ili prodaju referentne imovine po dogovorenoj cijeni (izvršna cijena) na određeni dan ili za određeno vremensko razdoblje. Ako se opcija može izvršiti samo na dan dospelja radi se o europskoj opciji, dok američka opcija omogućava vlasniku izvršenje u bilo kojem trenutku do dospelja. U zamjenu za pravo na izvršenje opcije se plaća cijena opcije (tzv. premija). Postoje dvije osnovne vrste opcija: call opcije i put opcije. Call opcija, u zamjenu za plaćenu premiju, kupcu daje pravo na kupnju referentne imovine po izvršnoj cijeni na određeni dan ili za određeno vremensko razdoblje. Put opcija, u zamjenu za plaćenu premiju, kupcu daje pravo na prodaju referentne imovine po izvršnoj cijeni na određeni dan ili za određeno vremensko razdoblje.

Futures ugovor je standardizirani ugovor kojim se trguje na burzi, a kojim se kupac ili prodavatelj obvezuje kupiti ili prodati određenu količinu referentnog instrumenta po određenoj cijeni na određeni datum u budućnosti. Forward ugovor je poput futures ugovora instrument kojim se kupac ili prodavatelj obvezuje kupiti ili prodati određenu količinu referentnog instrumenta po određenoj cijeni na određeni datum u budućnosti. Osnovna je razlika između futures ugovora i forward ugovora u tome što se forwardima ne trguje na burzi u standardiziranom obliku, nego se sklapaju izravno između tržišnih sudionika. Iz toga proizlaze i neki dodatni rizici svojstveni forward ugovorima.

11.7.1. Kupnja i prodaja opcija

U slučaju kupnje call ili put opcije, kupuje se pravo na kupnju ili prodaju referentnog instrumenta ili u nekim slučajevima pravo na primitak određenog iznosa novčanih sredstava koji odgovara pozitivnoj razlici između izvršne i tržišne cijene referentnog instrumenta u trenutku izvršenja opcije. U slučaju kretanja cijene referentnog instrumenta u smjeru suprotnom od očekivanja kupca opcije, opcija gubi na vrijednosti, odnosno može u potpunosti izgubiti vrijednost o dospelju. U skladu s tim, maksimalni potencijalni gubitak kupca opcije jednak je plaćenoj opcijskoj premiji.

U slučaju prodaje call ili put opcije prodavatelj se obvezuje na isporuku ili kupnju referentnog instrumenta po izvršnoj cijeni u bilo kojem trenutku do dospelja (ako se radi o američkoj opciji) ili o dospelju (u slučaju europske opcije) ako kupac opcije odluči izvršiti svoje pravo iz opcije. U slučaju rasta tržišne cijene referentnog instrumenta prodavatelj call opcije se može naći u situaciji da mora isporučiti referentni instrument u trenutku kad je njegova tržišna cijena značajno iznad izvršne cijene. Ako cijena referentnog instrumenta padne, prodavatelj put opcije se može naći u situaciji da mora kupiti referentni instrument po cijeni značajno većoj od tržišne. Razlika između tržišne i izvršne cijene predstavlja potencijalni gubitak kod prodaje opcija te se ne može unaprijed predvidjeti.

11.7.2. Kupnja i prodaja futures ugovora

Futures ugovor je standardizirani ugovor kojim se trguje na burzi, a kojim se kupac ili prodavatelj obvezuje kupiti ili prodati određenu količinu referentnog instrumenta po određenoj cijeni na određeni datum u budućnosti. U slučaju rasta cijena, javlja se obveza isporuke referentnih instrumenata u trenutku kad je izvršna cijena značajno ispod tržišne cijene. U slučaju pada cijena može se pojaviti obveza kupnje referentnog instrumenta na dogovoreni datum po izvršnoj cijeni čak i u situaciji kad je tržišna cijena značajno ispod izvršne. Razlika između izvršne i tržišne cijene predstavlja mogući gubitak. U slučaju obveze kupnje referentnog instrumenta ukupan iznos sredstava koji je potreban za njegovu kupnju mora biti dostupan u gotovini o dospelju. U slučaju preuzimanja obveze za isporuku referentnog instrumenta koji nije u vlasništvu osobe koja ima tu obvezu (nepokrivena kratka pozicija), instrument je potrebno kupiti na tržištu o dospelju, što znači da se potencijalni rizik ne može unaprijed predvidjeti, a gubitak teoretski može biti i neograničen.

11.7.3. Kreditni rizik, rizik likvidnosti i rizik namire opcija

Opcijama se može trgovati na burzama, pri čemu su njihovi uvjeti standardizirani, a rizik namire na sebe preuzima burza, ili izravno između pojedinih sudionika na tržištu (tzv. over-the-counter ili OTC tržište). OTC opcije nemaju standardizirane uvjete, već su to investicijski proizvodi prilagođeni zahtjevima pojedinih ulagatelja. Upravo zbog toga je prije odluke o kupnji ili prodaji nužno prikupiti i detaljno proučiti sve informacije o uvjetima opcije (tip opcije, izvršenje, dospelje itd.). Kreditni rizik za kupca OTC opcije proizlazi iz mogućnosti gubitka premije na opciju zbog neizvršenja obveza suprotne strane. OTC opcijama se u pravilu ne trguje na organiziranim (sekundarnim) tržištima. Kao rezultat toga ne postoji niti garancija da će u svakom trenutku biti utržive.

Zbog deviznih restrikcija i drugih mjera koje mogu otežati slobodno kretanje novca u nekim državama, mogućnost namire dogovorenih transakcija iz opcijskih ugovora može biti dovedena u pitanje. Vrijednost (cijena) opcije ovisi o izvršnoj cijeni, prinosu i volatilnosti referentnog instrumenta, preostalom roku do dospelja opcije, razini kamatnih stopa i situaciji na tržištu. U najgorem slučaju opcija može postati bezvrijedna pa kupac opcije može u potpunosti izgubiti investirani kapital (tj. cijenu plaćenu za opciju). U slučaju kretanja cijene referentnog instrumenta u smjeru nepovoljnog za prodavatelja opcije, potencijalni gubitak za njega može biti neograničen.

11.7.4. Namira u novcu

Ako isporuka ili kupnja referentnog instrumenta nije moguća (npr. u slučaju opcija na indekse ili futuresa na indekse), postoji obveza plaćanja, ako se nisu ispunila tržišna očekivanja, novčanog iznosa koji je jednak razlici između izvršne cijene opcije ili izvršne cijene futures ugovora i tržišne vrijednosti referentnog instrumenta u trenutku izvršavanja opcije ili futures ugovora. Ta razlika predstavlja potencijalni gubitak koji se ne može unaprijed predvidjeti te teoretski može biti neograničen. Također, treba uzeti u obzir da je potrebno osigurati dovoljna likvidna sredstva da bi se ta transakcija mogla namiriti.

11.7.5. Inicijalna uplata i pozivi na nadoplatu

Prodaja nepokrivenih opcija ili kupnja ili prodaja futures ugovora zahtjeva upotrebu osiguranja, najčešće novca ili referentnog instrumenta. Nakon inicijalne uplate osiguranja (eng. initial margin), u slučaju nepovoljnog kretanja tržišne cijene referentnog instrumenta, inicijalnu uplatu je potrebno povećavati tj. dolazi do poziva na nadoplatu (eng. margin call). U slučaju nepoštivanja poziva na nadoplatu, otvorene pozicije se automatski zatvaraju, a uplate učinjene do tog trenutka se koriste za pokriće gubitaka.

11.7.6. Zatvaranje pozicija

Opcijske i futures pozicije se mogu zatvoriti i prije dospelja, međutim ova mogućnost uvelike ovisi o tržišnim uvjetima. U slučaju nezadovoljavajućih kretanja na tržištu takve transakcije se mogu izvršiti samo po nepovoljnim cijenama što rezultira gubitkom.

11.7.7. Ostali rizici opcijskih i futures ugovora

Opcije predstavljaju prava ali i obveze, dok futures ugovori predstavljaju samo obveze, sa standardiziranim dospijećem i datumom izvršenja. Transakcije s financijskim izvedenicama, u koje ubrajamo i opcije i futures ugovore uključuju i dodatne rizike, a posebno:

- opcije koje se ne izvrše ili zatvore prije dospijeća ističu i zbog toga gube vrijednost,
- ako se poziv na nadoplatu ne izvrši na vrijeme dolazi do gubitka pozicije, a dotad uplaćena sredstva se koriste za pokrivanje obveza,
- nepovoljna kretanja na stranim valutnim tržištima mogu utjecati na povećanje rizika kod trgovine futures ugovorima denominiranim u različitim valutama.

11.7.8. Kreditni rizik, rizik likvidnosti i rizik namire forward ugovora

Za razliku od futures ugovora kojima se trguje na burzi, forward ugovori se sklapaju izravno između tržišnih sudionika. To znači da druga ugovorna strana kupca ili prodavatelja iz forward ugovora nije burza, nego sam sudionik što značajno povećava kreditni rizik, tj. rizik da suprotna strana neće biti u mogućnosti ispuniti svoje dospelje obveze. Osim toga, kod forward ugovora se u pravilu ne koristi sustav inicijalne uplate s pozivima na nadoplatu tako da gubitak jedne strane do dospijeća ugovora može znatno narasti što dodatno povećava kreditni rizik. Jedna od najčešće korištenih vrsta forward ugovora su valutni forward ugovori. Zbog deviznih restrikcija i drugih mjera koje mogu otežati slobodno kretanje novca u nekim državama, mogućnost namire dogovorenih forward transakcija može biti dovedena u pitanje.

11.8. Rizici povezani s ulaganjem u swapove

Swap ugovori su financijske izvedenice kojima se dvije ugovorne strane dogovaraju o zamjeni jednog novčanog toka za drugi. Novčani tokovi se često računaju na temelju ugovorno definirane iznosa glavnice (eng. notional principal amount) koji se u praksi ne razmjenjuju. Osim osnovnih vrsta swapova kao što su valutni i kamatni swap, postoji i mnoštvo drugih kombinacija, kao što su swaptioni (opcija koja daje pravo da se ugovori swap) itd. Swapovi se često koriste radi zaštite od određenih rizika, primjerice rizika promjene kamatne stope.

Valutni swapovi - zamjena dviju valuta unutar određenog vremenskog razdoblja. Razlika u kamatnim stopama između dvije valute se odražava u premiji/diskontu unaprijednog tečaja (eng. forward rate) koji se koristi za zamjenu valuta u budućnosti. Isporuka i primitak valuta koje su predmet swapa obavljaju se na isti datum. Prinos (dobit / gubitak) u slučaju valutnog swapa rezultira iz promjene diferencijala kamatnih stopa između ugovornih valuta za vrijeme trajanja swapa, a realizira se izvršenjem suprotne transakcije prije dospijeća valutnog swapa. Kreditni rizik povezan s valutnim swap transakcijama predstavlja mogućnost da zbog insolventnosti jedna od strana uključenih u valutni swap ne ispuni svoje obveze definirane ugovorom. Rizik namire, zbog deviznih restrikcija i drugih mjera koje mogu otežati slobodno kretanje novca u nekim državama, mogućnost namire dogovorenih transakcija iz valutnog swapa može biti dovedena u pitanje.

Kamatni swapovi - kamatnim swapovima se ugovara razmjena kamata između dviju strana po različitim kamatnim stopama koje se primjenjuju na ugovorno definirani iznos glavnice. Najčešće jedna strana plaća fiksnu kamatu drugoj strani koja plaća varijabilnu kamatu, oba su plaćanja denominirana u istoj valuti te se odnose se na isti iznos glavnice. Stoga se u praksi razmjenjuju samo iznosi kamata, bez transfera glavnice. Kupac kamatnog swapa, koji plaća fiksnu kamatnu stopu ostvaruje profit u slučaju porasta tržišnih kamatnih stopa. Prodavatelj kamatnog swapa, koji prima fiksnu kamatnu stopu ostvaruje profit u slučaju pada tržišnih kamatnih stopa. Prinos na kamatni swap se ne može odrediti unaprijed, a ovisi o promjenama tržišnih kamatnih stopa. Rizik promjene kamatnih stopa rezultat je neizvjesnosti budućih kretanja tržišnih kamatnih stopa. Kupac (prodavatelj) kamatnog swapa ostvaruje gubitak u slučaju pada (rasta) tržišnih kamatnih stopa. Kreditni rizik za kupca kamatnog swapa predstavlja mogućnost neizvršenja ugovorno preuzetih obveza suprotne strane. Kamatni swapovi nemaju standardizirane uvjete, već su proizvodi prilagođeni zahtjevima strana koje sudjeluju u swapu. Zbog toga je nužno prikupiti i proučiti potpune informacije i uvjete kamatnog swapa, a posebno one koje se tiču iznosa glavnice, dospijeća i dogovorenih kamatnih stopa.

11.9. Rizici povezani s ulaganjem u varante

Varanti (eng. warrants) su financijski instrumenti koji imatelju daju pravo na kupnju (call varant) ili prodaju (put varant) određenog referentnog (eng. underlying) vrijednosnog papira (npr. dionice) po unaprijed utvrđenoj cijeni (izvršna cijena). Varantima se obično trguje na burzama, ali i neorganiziranim tržištima. Varanti se ne emitiraju po standardiziranim uvjetima, zbog čega je nužno prikupiti potpune informacije o svim uvjetima vezanim uz pojedini varant, a posebno o:

- metodi izvršenja,
- odnosu upisa,
- izvršenju,
- dospijeću.

11.9.1.1. Prinos

Kupac call varanta za sebe osigurava kupovnu cijenu referentnog vrijednosnog papira. Pritom će zaraditi u slučaju da tržišna cijena tog papira nadmaši izvršnu cijenu varanta. Naravno, zaradu se umanjuje i za cijenu po kojoj je kupljen varant. Imatelj varanta može realizirati svoje pravo kupnje referentnog vrijednosnog papira ispod tržišne cijene te u istom trenutku prodati taj papir po trenutnoj tržišnoj cijeni. S obzirom na to da u slučaju porasta cijene referentnog vrijednosnog papira u pravilu raste i vrijednost varanta, umjesto realizacijom svog prava kupnje, imatelj varanta može svoju zaradu realizirati i prodajom varanta na tržištu. Ista logika, ali u obrnutom smjeru, može se primijeniti na put varante: njihova vrijednost raste u slučaju kad vrijednost referentnog vrijednosnog papira pada. Prinos koji se može ostvariti transakcijama s varantima nije moguće unaprijed utvrditi. U slučaju nepovoljnog kretanja cijene referentnog vrijednosnog papira i nerealizacije prava iz varanta, moguće je u cijelosti izgubiti vrijednost investicije.

11.9.1.2. Tržišni rizik

Osim cijene referentnog vrijednosnog papira, cijena varanta je također pod utjecajem drugih faktora među kojima su najvažniji volatilnost cijene referentnog vrijednosnog papira i preostalo vrijeme do dospijeća varanta. Zbog toga cijena varanta može ostati nepromijenjena ili čak pasti i u slučaju da se cijena referentnog vrijednosnog papira kreće u skladu s očekivanjima ulagatelja. Kupnja varanta koji su blizu dospijeća ili koji su vezani na neki visoko volatilni vrijednosni papir općenito se smatra visoko špekulativnom, kao i kupnja varanta s visokim stupnjem financijske poluge.

11.9.1.3. Rizik likvidnosti

Varanti se obično izdaju u limitiranom broju, što povećava rizik likvidnosti. Iz tog razloga pojedini varanti mogu biti predmetom posebno naglih promjena cijena.

12. UGOVARANJE TRANSAKCIJA I ZADAVANJE NALOGA

Društvo ulaže imovinu povjerenu mu u okviru usluge Upravljanja portfeljem u skladu s investicijskim ciljevima i strategijom ulaganja, postupajući u najboljem interesu za Klijenta, sukladno zakonskim odredbama i pravilima struke, te poštujući interne akte Društva. Prilikom izvršavanja transakcija ili zadavanja naloga brokeru ovlašteni djelatnici Društva koriste se nizom pravila s ciljem ostvarivanja najboljih rezultata za portfelje Klijenta. Takav skup pravila naziva se politikom najboljeg ishoda (eng. best execution policy).

13. ODGOVORNOSTI I OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI DRUŠTVA

Društvo će pri obavljanju poslova iz Ugovora djelovati s pažnjom dobrog gospodarstvenika, u skladu s pravilima struke i prevladavajućom poslovnom praksom. Kod ispunjavanja svojih obveza Društvo je odgovorno za svaku krivnju ili grubu nepažnju svojih zaposlenika i drugih osoba koje zapošljava radi ispunjenja svojih obveza. Društvo ne jamči Klijentu rast vrijednosti Portfelja, niti će u bilo kojem slučaju biti odgovorno za smanjenje vrijednosti Portfelja, osim ako je do smanjenja došlo zbog namjere ili grube nepažnje. Društvo nije odgovorno u slučaju insolventnosti treće strane kod koje je pohranjena imovina Klijenta. Imovina Klijenta ne ulazi u stečajnu ili likvidacijsku masu treće strane kod koje je pohranjena imovina Klijenta, te ne može biti predmetom ovrhe u svezi potraživanja prema trećoj strani. Društvo neće biti odgovorno prema Klijentu zbog insolventnosti treće strane ukoliko je odgovornost treće strane ugovorilo u skladu s mjerodavnim zakonskim i podzakonskim propisima kojima se uređuje zaštita imovine Klijenata. Društvo neće biti odgovorno prema Klijentu zbog insolventnosti treće strane ukoliko je prilikom ugovaranja savjesno procijenilo sposobnost treće strane da uredno izvršava obveze pohrane imovine, te je u rokovima propisanim zakonom ili podzakonskim propisom periodički preispitivao odabir te treće strane, aranžmana sklopljenog s njom te rizika koji iz toga proizlaze. Treća strana je odgovorna za pohranu imovine Klijenta Društva sukladno primjenjivom nacionalnom zakonodavstvu i najboljoj tržišnoj praksi države u kojoj se pohranjuje imovina Klijenta Društva na način da uvijek kada je to moguće osigura da se imovina Klijenta Društva može identificirati od imovine treće strane, te da računici otvara i na kojima pohranjuje imovinu Klijenta Društva podliježu posebnim propisima i nadzoru gdje je to primjenjivo. Ukoliko treća strana primi obeštećenje za cijelu ili dio štete nanesene Klijentu Društva, treća strana će isto prosljediti Klijentu Društva, odnosno Društvu za Klijenta. U suprotnom, primjenjivat će se nacionalno zakonodavstvo i/ili tržišne prakse treće države koje regulira treću stranu i vrstu imovine koja je predmet spora.

Isključena je odgovornost Društva za nemogućnost obavljanja Upravljanja portfeljem u slučajevima kada nastupe objektivne smetnje u obavljanju poslova. Smetnjama u obavljanju poslova smatraju se svi događaji koji otežavaju ili onemogućavaju obavljanje poslova:

- opći rizici ulaganja ili ulaganja i držanja sredstava u zemlji i inozemstvu, uključujući, ali ne ograničavajući se na gubitke koji nastanu zbog političkih rizika ili drugih državnih radnji; propisa o društvima za upravljanje investicijskim fondovima i sustavu financijskih instrumenata, uključujući i promjene tržišnih pravila, devalvacije i nestabilnosti; tržišnih uvjeta koji utječu na uredno izvršenje transakcija ili koji utječu na vrijednost sredstava; burzovnih kontrolnih ograničenja, građanskih ili oružanih sukoba, blokade, mehaničkih kvarova, pada kompjuterskog sustava, kvarova opreme, lošeg funkcioniranja komunikacijskih medija, smetnja u poštanskoj usluzi, smetnja u dostavi električne energije ili više sile ili drugih okolnosti izvan kontrole Društva,
- smetnjama se smatraju i prestanak funkcioniranja ili nepravilno funkcioniranje sustava SKDD, Nacionalnog klirinškog sustava, Hrvatskog sustava velikih plaćanja, SWIFT-a, te Skrbnika/treće strane,
- nemar, namjerno loše upravljanje, propust, nesposobnost za plaćanje ili stečaj nekog od središnjih institucija ili obračunskih agencija koje upravljaju središnjim sustavom prometa financijskih instrumenata koji su izvan kontrole Društva.

Odgovornost Društva ograničena je na točno postupanje sukladno Ugovoru i Općim uvjetima te eventualnim pojedinačnim nalogima Klijenta, ali Društvo ne jamči i ne preuzima odgovornost da će njegovo savjesno i uredno izvršenje preuzetih obveza dovesti do očekivanog rezultata, odnosno da će financijski instrumenti i/ili novčana sredstva koji su predmet instrukcija biti primljeni, ako zbog razloga koji su izvan kontrole Društva, kao što su, ali ne isključivo, obustava namire, suspenzija trgovanja, poništenje transakcije, isto nije moguće.

Društvo neće biti odgovorno u slučaju da Klijent nije bez odgađanja obavijestio Društvo o promjeni osobnih podataka Klijenta, kontakt podataka Klijenta i promjenama svih drugih podataka koji mogu utjecati na izvršenje obveza Društva proizašlih iz Ugovora i Općih uvjeta.

Društvo ne odgovara zbog propusta ili kašnjenja u pružanju bilo kojih zadaća iz Ugovora, ako je takav propust ili kašnjenje nastalo zbog više sile, ratnog stanja (objavljenog ili ne), političkih nemira, uvođenja restrikcija od strane nadležnih organa, promjena pravila tržišta (uključujući burze, SKDD i depozitare), suspenzije trgovanja financijskim instrumentima, prirodnih katastrofa, kvarova komunikacijskih i trgovinskih sustava ili bilo kojeg drugog uzroka izvan kontrole Društva. Osim investicijskih savjeta vezanih uz uslugu Upravljanja portfeljem, Društvo neće Klijentu pružati bilo kakve druge investicijske, pravne niti porezne savjete ili usluge.

14. PODNOŠENJE PRITUŽBE

Sve pritužbe na rad Društva Klijent mora dostaviti u pisanom obliku preporučenom poštom, faxom ili osobno na adresu Društva, naznačenu u uvodnom dijelu ovih Općih uvjeta ili putem elektroničke pošte na adresu: portfolio@auctorinvest.hr. U svojoj pritužbi Klijent je dužan detaljno navesti razlog pritužbe, datum i vrijeme kada je nastao razlog pritužbe, te na kojeg zaposlenika se eventualno odnosi. Pritužbe koje nisu dostavljene na navedeni način neće se razmatrati. Na svaku pritužbu Društvo će odgovoriti pismeno preporučenom poštom. Po pristiglim pritužbama Društvo će postupiti u što je moguće kraćem roku koji ne smije biti duži od 7 dana, a počinje teći od primitka pismene pritužbe. U slučaju pritužbe na dostavljeno izvješće, Klijent je obavezan, u roku od 7 dana od isteka dana na koji se izvješće odnosi, Društvu dostaviti pisanu pritužbu.

15. ZAVRŠNE ODREDBE

Opći uvjeti kao sastavni dio Ugovora obvezuju sve buduće pravne sljednike obje ugovorne strane. U slučaju kolizije odredbi Općih uvjeta s važećim zakonskim i podzakonskim propisima, primjenjivat će se odredbe zakonskih odnosno podzakonskih propisa. Za sve sporove koji bi mogli proizaći iz Ugovora i Općih uvjeta bit će mjerodavno hrvatsko pravo, osim odredbi o sukobu zakona, i rješavat će se pred nadležnim sudom u Zagrebu. Društvo ima pravo jednostrano izmijeniti odredbe Općih uvjeta u skladu sa zakonskim propisima i poslovnom politikom Društva, a Klijent je suglasan da je izmjena važeća od trenutka kada Društvo izloži izmijenjene Opće uvjete na svojim internetskim stranicama, odnosno na vidljivom mjestu u svojim poslovnim prostorijama.

16. STUPANJE NA SNAGU

Ovi Opći uvjeti stupaju na snagu 30. prosinca 2014. godine.